

TABOR

Leto: II.

Maribor, sreda 30. novembra 1921.

Številka: 271.

O strankah.

Stranka je družba večjega ali manjšega števila oseb, ki ima približno iste nazor o zboljšanju stanja bodisi imperija, nacije ali socialnega staleža, po čemer se tudi deli v državno, narodno ali socialno. Državna stranka zasleduje cilje države kot take, jo skuša ohraniti, razširiti in dvigniti; narodna stranka zasleduje cilje naroda, brani njegovo posebnost, ga skuša ravno tako, kot državna državo ohraniti in dvigniti, socialna pa je stranka, ki deluje za izboljšanje gotovega socialnega staleža ali razreda, ga skuša osvoboditi nadvlade in frivolnega izkoriščanja drugega, zmožnejšega staleža ali razreda ali pa celo države kot take ali naroda. Seveda pa ne obstojajo samo stranke teh treh vrst, ampak jih je še veliko drugih mešanih; tako imamo n. pr. državno-narodne, državno-socialne, narodno-socialne itd.

Stranka je družba, ker pa družba kot taka ne more delovati neposredno, si izbere iz svoje srede funkcionarje, ki jo potem zastopajo ter v njenem imenu delujejo bodisi v občini, deželi, parlamentu ali vladi za njeno materijelno, moralno itd. izboljšanje, oziroma za izboljšanje položaja države, naroda, razreda — kakoršen je že temelj njenega programa. Tako delovanje je v celoti (ako vzamemo celo stranko od prve do zadnje osebe) — egoistično; v poedinosti (ako vzamemo samo njene funkcionarje, zastopnike) pa altruistično; ali z drugo besedo tudi idealno, ker ti funkcionarji ne zasledujejo svojih lastnih osebnih koristi, ampak koristi svojih somišljenikov, kateri so jih izvolili za svoje zastopnike.

Tako je pravo zdravo razmerje. Kakor vse dobro na svetu tako pa se da izkoristiti tudi strankarstvo. Tako izkoriščanje se vrši posebno dandanes, obstoja pa v tem, da funkcionarji ali zastopniki poedinih strank ne zasledujejo koristi skupnosti, t. j. stranke kot take, oziroma kar imajo že v programu države, naroda ali socialnega staleža, ampak — svoje lastne osebne koristi. Naša, z egoističnim in materialističnim strupom otrovana doba nam je rodila celo stranke, že po svojem namenu zasnovane na tem izkoriščanju. Pred našimi očmi vstajajo dan za dnem nove stranke, katerih ne ustanovljajo ljudske množice, kot skupine enakomislečih iz potrebe, obrambe in izboljšanja svojega skupnega stanja, ali pa v obrambo države, naroda ali razreda, ampak jih ustanovljajo — funkcionarji za to, da se kot funkcionarji osebno okoriščejo. Kakor je nezdravo, ako ustanovlja država urade radi uradnikov, šole radi učiteljev, vojaške formacije radi častnikov itd. in ne obratno, tako je nezdravo tudi, ako kdo ustanovi novo stranko radi sebe in smatra potem stranko za svojo dekle in ne stranka njega za svojega delavca. Pri taki stranki, ki je ustanovljena ne radi interesov družbe, ki jo tvori, ampak zato, da imajo korita oni, ki so jo ustanovili, je razmerje v egoističnem in altruističnem smislu ravno obratno, kakor pa pri prvem navedeni. Delovanje take stranke je v celoti (ako vzamemo celo stranko od prve do zadnje osebe, razen funkcionarjev seveda) altruistično; v poedinosti (ako vzamemo samo njene funkcionarje, zastopnike) pa egoistično, ker ti funkcionarji ne zastopajo koristi svojih pristašev, države, naroda ali socialnega staleža, ampak svoje lastne, osebne. Takim funkcionarjem pravimo — koritarji, stranki pa — koritarska stranka.

Take koritarske stranke rastejo pri nas sedaj, kakor zobe po dežlu. Tako je nastala pri nas v Sloveniji narodno-socialistična stranka, tako sta se osnovali

Finančni minister o vzrokih valutne krize.

LDU Beograd, 28. nov. Danes dopoldne je bila seja demokratskega kluba, na kateri je gosp. Davidović poročal o svojih pogajanjih z gosp. Stanojevičem. Nato je finančni minister, g. Kumanudi, podal ekspozice o proračunu, o naši valutni in vzrokih, vi delujejo na to, da pada naš denar. Ti vzroki so: večji uvoz kakor izvoz, zavlačenje plačil po trgov-

skih, nezadostni promet, politična negotovost, mobilizacija in ofenziva v Albaniji, špekulacije, preveliko število gradništva in vojaštva. Glavni vzrok pa je, da imamo ničvredne in nesposobne radnike, katerih pa ni mogoče zamenjati z boljšimi, ker so plače premajhne. Notranje posojilo je uspelo dobro.

Komunike o radikal.-demokrat. pogajanjih.

LDU Beograd, 28. novembra. Predsednik radikalnega kluba, g. Stanojevič, in predsednik demokratskega kluba, g. Davidović, sta izdala nastopni komunike: Snoti, dne 27. t. m. sta se sestala g. Davidović in Stanojevič in izmenjala svoje misli o potrebi, da se obdži in učvrsti sporazum med radikalno in demokratsko stranko za skupno delo o zakonodajnih

prstih, ki bi se imeli izvršiti v letošnjem zasedanju in o katerih so se prej vodila pogajanja med določenimi delegati. Razen tega so se razpravljali tudi drugi zakonski predlogi, ki bi jih bilo treba sprejeti. Pogajanja se bodo nadaljevala skupaj z drugimi parlamentarnimi skupinami, ki so zastopane v vladi.

Živina vojne odškodnine Bolgarije in Nemčije.

LDU Beograd, 28. novembra. Iz kabineta ministrstva za kmetijstvo in vode se doznava nastopno: Po določenih mirovne pogodbe ima Srbija sprejeti od sovražnih držav večje količine živine, ki se je prevzela v prvi skupini, je vlada sklenila že meseca maja 1921 ter izdala o tem komunike, da se živina proda potom licitacije drugi državi in da se denar, ki je naložen pri upravi fondov razdeli popolnoma sorazmerno med one posestnike živine, ki so bili oškodovani med vojno. Od Bolgarske je bilo doslej prevzetih 12.000 ovac, 6.000 glav govedu, 5.000 konj in 1.000 mul, iz Nemčije pa 10.620 konj. Vsa ta živina se je prepeljala v Srbijo in prodala po raznih krajih potem licitacije. Cene, ki so se dosegle za živine iz Bolgarske kakor tudi cene, ki so se dosegle za konje iz Nemčije, so bile zelo majhne v primeri s transportnimi stroški. Prevozni stroški so znašali od Salzburga do Srbije za vsakega konja povprečno 1100 dinarjev. Pri drugi živini je treba vpoštovati, da je gre več v posamezni vagon, tako da bi prevoz 1 svinje veljal 900 dinarjev. Radi tega je nastalo vprašanje, ali naj se odrečemo prevzetju živine iz Nemčije, ali plačamo za troške več kakor pa naj dobimo pri prodaji, vsled česar bi se ničesar ne moglo nakazati upravi fondov. Razen tega so bile tudi druge težkoče. V Nemčiji vlada stalna kuga na gobcu in parkljih. Po poročilu iz Wiesbadna Nemčija ne dovoljuje, da se okuženi transporti vračajo z meje, pač pa samo oni vagoni, v katerih je okužena živina. Veterinarski oddelek ministrstva za kmetijstvo je podal mnenje, da se na podlagi določb veterinarstva, policijskih predpisov ne more dovoliti prevoz prežvekovalcev iz Nemčije v našo državo s pogoji, s katerimi se vrši ta uvoz. Opasnost, da se zanese kuga v državo, veliko pomanjkanje krme v državi, radi katerega se je odobrila izvoz živine iz države, dvakrat pridobljene izkušnje pri prevzetju živine v

skupinah in drugi razlogi so napotili vlado, da proda živino takoj po prejemu, ne da bi jo prepeljala v našo državo, da se tako izogne vsem stroškom in nevarnostim. Ta prodaja je končana. Živina je definitivno prodana. Določena vsota je vplačana v naprej brez kakih nadaljnjih beneficijev in brez oproščenja carine. Cena je ugodna, če se vpošteva, da je bilo prodanih krav in juncev 11.960 in samo 5.678 konj in bikov. Junci so stari od 1 do 1½ leta in stanejo 400 do 600 din., krave 500 do 600 din., voli 1500 din. Ovce so prodane z istimi pogoji po 46.50 din., toda pogojno, to je da je kupec dolžan ovce prevzeti po omenjeni ceni in plačati vse prevozne stroške, ako pride država do nemožnosti, da ovce prepelje v državo in jih proda. Po sklepu vlade je ministrstvo za kmetijstvo in vode zbralo ponudbe 11 ponudnikov in je o teh ponudbah razpravljal 4. t. m. gospodarsko finančni komite, ki ni hotel ničesar definitivnega skleniti, temveč je odločil, da se vsi ponudniki pozovejo k ustni licitaciji, ki se je vršila dne 10. novembra t. l. Komisija za licitacijo je obstajala iz načelnika, šefa računovodstva in pravnega referenta. V poročilu, predloženem gospodarsko finančnem komiteju se predlaga, naj se odstopi živina najboljšemu ponudniku. To poročilo ni bilo sprejeto, ker je bila nadnadno predložena ponudba z jamstvom 1 milijona dinarjev ter je bilo sklenjeno, da se licitacija vrši ponovno. Na ponovni licitaciji, dne 12. t. m. je najvišje ceno za govedo in ovce ponudila delniška družba „Promet“, industrija mesnih proizvodov v Zagrebu ter je licitacijo odobrila finančno gospodarski komite na predlog ministrstva za kmetijstvo in vode z odlokom od 19. t. m. To ministrstvo je uverjeno o solidnosti kupčije, ki je sklenjena ter obžaluje, ako javna glasila morebiti v dobrem namenu delajo slabe usluge državnim interesom.

Bolezen kraljevega namestnika.

LDU Ljubljana, 29. nov. Ker je pospod pokrajinski namestnik minister Ivan Hribar lahko obšel po zdravniškem nasvetu ne more odotovati v Logatec in Litiijo, kakor je bilo objavljeno v časopisih.

Zemljeradniške zahteve.

LDU Beograd 28. novembra. Predsednik zemljeradniškega kluba Lazic je

posetil ministra za notranje stvari, gosp. Pribičevića, in mu izročil dve predstavi. Prva zahteva, da preneha političen vpliv na agrarne reforme v Dalmaciji; druga pa se nanaša na otvoritev šol v Zadru, kjer se zahteva, da se naš nacionalni element zaščiti pred italijanskim vplivom na zasednem ozemlju.

Podpirajte Jug. Matico!

Podpirajte Jug. Matico!

nova klerikalna in komunistična stranka, tako osnujejo sedaj radikalno stranko, tako ustanovlja v najnovejšem času dr. Novačan zemljeradniško stranko, poskušajo pa se v tem tudi Abditus s svojim »Avtonomistom«, Stefanović s svojim »Delavskimi novicami« in razni drugi. Take stranke so najbolj škodljive, ker jim ni nič sveto, razen lastnih žepov in trebušov. Takim strankam ni mar ne država, ne narod, ne družba. Njihov program ni ustaljen, usmerjen, ampak se krči in širi, kakor pač to zahteva politična situacija. Njihovo delovanje pa je hujskanje svojih množic proti vsemu obstoječemu. Te stranke izrabljajo vsako težkočo vladajočih resnih in zdravih strank, zabavljajo čez vsako njihovo odredbo, pa če je tudi najboljša, nikoli pa ne povedo, kako bi se moralo delati. Vse njihovo udejstvovanje je podiranje, negacija. Ljudstvo, ki ne zna misliti s svojimi lastnimi možgani se ob tem zabavljanju naslaja, a še ono, ki sicer še nekoliko misli, postaja ob tem neprestanem hujskanju ali opatično za vse politične dogodke, ali pa pričinja polagoma samo izgubljeni zaupanje v obstoječi red. Zato je naravno, da se ta stranke vedno bolj širijo, dočim izgubljajo zdrave, resne, poštene stranke dan za dnem več svojih pristašev. Koritarstvo dviga danes pri nas v Sloveniji glavo visoko ter je zastrupilo naše politično življenje že tako, da bo Slovenija že kmalu druga Hrvatska. Anonymus.

Tajni arhivi ohrane.

Nekemu Francozu, ki je potoval po sovjetski Rusiji, se je ob tej priliki posrečilo videti bviši arhiv carističnega redarstva. Ta arhiv je sedaj nameščen v neki stari državni zgradbi, v kateri je bil prej senat. V veliki dvorani se nahajata še vedno dve stiki carja in carice prikriti s časniškimi papirjem. Sicer se pa v celi zgradbi ne nahaja nič posebnega. Zanimiva je samo ona soba, v kateri se nahajajo zaboji z akti redarstvenega arhiva. Tu je shranjena zgodovina celega ruskega revolucionarnega pokreta, o katerem je vodilo redarstvo točno evidenco ter dnevno beležilo vse nove podatke.

V prvem redu se nahajajo tu zvezki z napisom »Agents provocateurs« in katerih imena uradniki še danes izgovarjajo z nekakim strahom. To so male kartice zložene po abecedi, na katerih se nahajajo imena in popisi teh agentov. Teh kart je brez števila. Francoskemu potniku, ki si je ogledal ta arhiv, so prišle v roko samo nekatere teh kartic. Med njimi je našel imena popa Gajona in Landesena, ki je l. 1910 organiziral v Franciji komplot in bil 2 leti v zaporu, odšel na to v Rusijo, se vrnil nazaj v Pariz, kjer je živel pod imenom Harting ter dobil končno »častno legijo«.

Za tem se nahaja v arhivu katalog količak znanih politikov, nad katerimi je čuvala takozvana »ohrana«. Toda, kaj vsega ni tukaj! Redarstvo je otvarjalo vsa pisma politikov, prepisavalo jih in kopiralo. Listi so datirani iz Zeneve, Basela Münchena in sploh od povsod. Izgleda, kakor da je pošta celega sveta bila v rokah tajnega ruskega redarstva in ohrane. Pisma so bila lahko poslana pripravljeno, pisma s simpatičnim črnilom, šifrirana, toda vse to ni motilo ohrane. Ohrana je točno znala za tekst vsakega pisma ter ga kopirala. Pred njo gotovo ni bilo tajnosti. Kadarkoli se je pisalo o pripravljanju revolucije, vedno je vedela o tem tudi ohrana. Vsi sumljivci so označeni z različnimi barvnimi svinčniki. Tako so socialisti označeni modro, revolucionarji rdeče, a anarhisti rumeno. Na karticah se nahajajo tudi številke, po katerih je takoj mogoče najti

tozadevne spise, ki so skrbno spravljani v sortiranih svežnjih. Poleg tega pa so na karticah označeni tudi vsi podatki o posodnih ljudeh, tako da se iz njih razbere lahko ves njihov življenjepis.

Nadalje pa se nahaja v arhivu tudi kartoteka onih ljudi širom Evrope, za katere se je zanimala caristična ohrana. Tu se nahajajo imena visokih uradnikov, ljudi na evropskih dvorih in tu in tam tudi članov vladarskih hiš. Omenjeni Francoz, novinar Morizet je za šalo poizkušal poiskati tudi svoje ime. In res! Prinesli so mu takoj sveženj spisov, v katerih stoji: Počel 1. 1898., listi iz 1. 1903. L. 1898. član socijalističnega dijaškega združenja, kateremu so pripadali tudi Rusi. V arhivu se nahaja cela vrsta revolucionarnih listov in brošur. Nekatere so kopirane celo z roko. Tu je tudi glasovit lažni manifest Aleksandra II. iz 1. 1864. Arhiv je tako skrbno urejen, da ne manjka gotovo niti najmanjši spis od začetka ohrane, a to je od leta 1826.

Koliko truda je bilo vložena v zbiranje vseh teh podatkov in dokumentov, a koliko se je potrošilo državnega denarja za vzdrževanje uradnikov, ki so tako lagodno živeli na ledjih drugih ljudi. Čas je spremenil vse. Arhiv je prišel v roke onim, za katerih glave je šlo.

Politične vesti.

* Seja narodne skupščine. Na poziv vlade in predsednika narodne skupščine se je vršil preteklo nedeljo sestanek gg. Pašića, dr. Ribarja, Ljube Davidovića in Ace Stanojevića, na katerem se je sklenilo, da se skliče seja narodne skupščine v četrtke, dne 1. decembra ob 16 uri. Na tej seji se bo sestavil tudi dnevni red.

* Poziv poslancem zemljoradniškega kluba. Predsednik zemljoradniškega kluba g. Vaja Sazić, je poklical poslance zemljoradniške stranke v Beograd, da bi pred otvoritvijo skupščine, pretresali v klubu vse zakonske projekte, a v prvi vrsti zakon o centralni upravi.

* Upravna razdelitev države. Predsednik demokratskega kluba g. Ljuba Davidović in predsednik radikalnega kluba g. Aca Stanojević sta imela sestanek, na katerem je bilo načeloma sprejeto, da se narodnim poslancem omenjenih klubov daje svobodne roke o priliki debate o razdelitvi naše države na oblasti.

* Češkoslovaška in N. Avstrija. V decembru se bo češkoslovaški ministrski predsednik in zunanji minister dr. Benš zopet sestal z avstrijskim zveznim kancelarjem dr. Schoberjem. Na tem sestanku bosta razpravljala o gospodarskih vprašanjih, ki se tičejo obeh držav.

* Nova kriza v Albaniji. »Daily Telegraph« javlja, da je izbruhnila v Albaniji nova kriza. Čeravno so Jugoslovenci odtegnili svoje čete, je tiranska vlada zahtevala, da njene čete zasedejo neutralno cono. Poslaniška konferenca pa ne sogla-

ša s to zahtevo tiranske vlade. Z Miriditi vodi tiranska vlada brezuspešna pogajanja. Govori se, da bodo čete tiranske vlade zasedle miriditsko ozemlje, čerup pa veleposlaniška konferenca istotako nasprotuje.

* Otvoritev italijanskega parlamenta. V petek se je sestal italijanski parlament. Prisotnih je bilo 450 zastopnikov. Predsednik se je najprej spominjal v zadnjem času umrlih poslancev. V ponedeljek so bile vložene interpelacije o notranji politiki. Vlada je opravičila svoje držanje ob priliki zadnjih fašistovskih nemirov v Rimu ter poročala o podvzetih namerah, da se v bodoče prepreči stavke in zasigura izvršitev pogodb med industrijanci in delavci. Finančni minister je govoril o izboljšanju državnih financ, minister za zunanje zadeve pa je podal izjavo o mednarodnem položaju. Tudi senat je zopet pričel z delom.

* Posredovanje med Angoro in Atenami. Kakor poroča »Daily Express«, se v turških političnih krogih zatrjuje, da je dobila visoka porta obvestilo, da so pogoji, katere je stavila Anglija za svoje posredovanje med Grčijo in kemalisti, sledeči: Grška mora pristati na to, da postane meja med njo in Turčijo črta Enos-Midia. Za Smirno se predlaga poseben režim. Mesto Smirna in okolica bi bila stavljena pod posebno mešano vlado. Carigrajska vlada je s temi predlogi baje zadovoljna, ni pa zadovoljna, kakor se zatrjuje nacionalistična vlada v Angori.

* Madžarska nasilja na glasovalnem ozemlju. Iz Steinamangerja poročajo, da je odšlo približno 2000 insurgentov po železnici v glasovalno ozemlje. Del teh je baje izstopilo v Zinkendorfu, toda tozadevna poročila so različna. Po neki verziji se nahajajo insurgente v glasovalnem ozemlju, po drugi pa na vzhodni strani nove meje, torej še vedno na Ogrskem. V Jarkau se baje nahaja madžarsko vojaštvo. Južno od Zinkendorfa delajo Madžari, kakor se zatrjuje, žične ovire. Madžari so grozili, da porušijo Odenburg, ako izpade glasovanje zanje slabo. Včeraj ali predvčerajšnjim so vprizorili provizorično glasovanje, pri katerem so dobili Nemci 2000 glasov večine. Madžari so radi tega zelo konsternirani, vsled tega so tudi odstranili redno vojsko in jo nadomestili s tolpami, katere naj bi s terorjem pripravljale ljudstvo na glasovanje v prid Madžarski.

* Znižanje italijanske vojske in službene roke. Včeraj predpoldne je imela italijanska parlamentarna sekcija za vojni celotno, na kateri je minister Gasparotto prečital svoje poročilo o problemu rekrutacije in o budžetu. Italijanska vojska bo štela v mirni dobi 175 000 mož. Službeni rok pa bo trajal le 12 mesecev.

* Andrassy pred prekinitv sodom. V soboto dopoldan je bil bivši madžarski zunanji minister Julij Andrassy prenehan iz zaporov budimpeštanskega okoliškega o-

kraja pred imunitetni odbor narodne skupščine. Automobil, v katerem se je vozil Andrassy, je spremljal drugi avtomobil, v katerem so sedeli štirje detektivi in dva orožnika. Ko je Andrassy izstopil iz avtomobila, so tvorili detektivi in orožniki špalir, med katerim je vkorakal bivši tajni svetnik v parlamentarno poslojpe. Pred imunitetnim odborom, kateremu je predsedoval Kutkafalvy, je imel Andrassy poldrugo uro trajajoči govor. Svojega legitimističnega mišljenja ni tajil, skušal je samo dokazati, da ga ni so zasacili inflagranti, ter da se je z njegovo aretacijo kršila imuniteta. Imunitetni odbor se je posvetoval do 18. ure, vendar ni prišel do nikakega zaključka. Andrassy, Rakowsky in Gratz se bodo kot pri dejanju zasaceni izdajalci izročili prejemu sodu.

Zanimivosti.

Nezgodna ameriškega zrakoplovca. — Prazgodovinski človek. — Črni krokar in Karel Habsburg.

Ko je ameriški zrakoplovec Raymond G. Fisher letel nad vulkanom v višini 45000 m mu je odpovedal motor. Edino pripravljeni prostor, kjer bi se lahko spustil na zemljo se je nahajal na majem otoku sredi ognjenikovega jezera, kamor se je tudi spustil ter po preiskavi motorja našel defekt v užigalni sveči. Ker ni bilo mogoče, da bi sam popravil motor, je bil od ostalega sveta popolnoma odrezan. K sreči je imel na svojem zrakoplovu aparat za brezžično telegrafijo, s katerim je odposlal zrakoplovec klice na pomoč. Kmalu na to sta se pojavila dva zrakoplovca bližnje zrakoplovne postaje, ki sta se odzvala klicu. Toda spoznala sta, da jima je nemogoče spustiti se na zemljo, ker je bil na otoku prostor premajhen. Na poziv Fisherja sta preletela otok ter spustila s pmočjo malega padala nadomestne užigalne sveče, katerih pa zrakoplovec ob nastopajoči temi ni mogel najti. Šele naslednjega dne se mu je posrečilo najti jih ter odpluti v namembni kraj.

Londonski listi poročajo o razstavi pračloveške lobanje v britskem muzeju, katera je baje starejša od neandertalskega človeka. Lobanja so našli v neki duplini na Brokeu Hill Mine v Rodeziji. Našli so jo kot edini človeški ostanek v 80 čevljev globoki duplini. Prazgodovinar londonske univerze prof. Elliot Smith trdi, da je to lobanja do sedaj še nepoznanega tipa pračloveka, ki je živel gotovo prej, kakor znani neandertalski človek. Vendar pa ta lobanja ni tako stara, kakor svoječasno na Javi najdeni ptekantron. Smith smatra odkritje za onorišče teoriji, da je Afrika pradomovina človeka.

Kakor poročajo časopisi iz Funchala, so se dorajale ob prihodu bivše cesarske dvojice na Madairo strašne stvari. Ko je

stopil ekscesar v svojo novo hišo, se je dvignila iz sosednjega koruznega polja cela jata črnih krokerjev in kriče obkromožice je odletela jata proti morju. Ekscezarica se je prekrizala in na to jo je neki duhovnik peljal v hišo. Zdi se, da gotovi ljudje na svetu še vedno ne morejo pozabiti na praznovorne bajke. Morda nam bodo iz Funchala poročali nekega dne celo, da so Karela in Cito odnesli angeli v — Šopronj!

Dnevna kronika.

— Odprava nemščine. Prejeli smo: Ko sem prečital novice o sklepu šolskega sveta, da se odpravi, oziroma omeji nemščina v naših šolah sem se globoko odahnil in z menoj marsikateri oče. Ne da bi morda hotel, da bi moji otroci ne znali nemščine, ne, jaz celo hočem, da jo bodo znali, ker vem, da vedno velja izrek: »Kolikor jezikov znaš, toliko mož veljaš.« Toda sedajni sistem pouka nemščine je popolnoma avstrijski in škoduje otroku. Otrok pride n. pr. v prvo gimnazijo, reče da bi slišal prej nemščino, mora takoj študij nemško čtivo in sestavljati nemške naloge. Ne bom navajal podrobnosti, ker vem, da gosp. profesorji delajo in bosa fide, ampak vsakdo ve, kakšne nemške naloge delajo naši dijaki in kakšni so rezultati iz nemščine. In zakaj naj bi se naši otroci trapili z nemščino na prejšnji način in radi nje celo ponavljali razred? Nemščina naj bo prost predmet, magari od prvega letnika, ampak obvezen predmet ne sme biti. Kot prost predmet se bodo otroci nemščine tudi prej naučili, ker ne bo prisiljeno naučenje, temveč ker učili se je bodo le tisti, ki bodo vzljubili ta jezik. Odlok šolskega sveta je popolnoma umesten tudi iz narodnega ozira. Že tako tičimo do grla v nemški mlakuži. Ko pride Nemeč iz Avstrije ali iz Rajha k nam, se čuti tu, kot doma. Že postrešček, ki mu nese prtližgo iz vagona, govori samo nemški. Na železnici mu ravnotako postrežljivo žgolijo nasproti z blaženo nemščino. Ravno tako je potem na pošti, v hotelih, itd. Tako ne sme biti več. Tujec mora čutiti pri nas, da je v slovanski državi in ne v kakšni nemški koloniji. Nemščina naj bo kot neobvezen predmet, kakor drugi moderni jeziki, da bodo otroci vzgojeni strogo v narodnem duhu, kakor so vzgojeni n. pr. Nemci, Italijani, Francozi itd. — Oče.

— Propagandne vinjete na poštnih pošiljkah. (Uradno.) Kakor posnamemo iz odloka št. 68.319 od 10. novembra 1921, je ministrstvo za pošto in zadnjo strvinjete z različnim agitacijskim, strankarskim, verskim in protinarodnim besedilom. Nikakor se ne more trpeti, da bi na tak način postala pošta agitacijski organ, če tudi za stvari indiferentnejše naravi, še manj pa ali pravzaprav nikakor ne organ versko zaslepljenih in protidržavnih ele-

Dr. Avg. Reisman:

V Beogradu.

(Dalje.)

Ko smo v ostrem loku krenili nad široko Savo proti beograjskemu kolodvoru, mi je notranjost drhtela, kot kmetskemu dečku, ko se pelje prvič v mesto. Pred našimi očmi se je širilo krasno razvodje Save in Donave in se zgubljalo za vrbovim gozdom v lahno meglo. Pred pristaniščem je bilo vsihranih nebroj ladij in parnikov, nekateri so pluli med Zemunom in Beogradom. Po obrežju pa je vrvelo ljudstva. A vlak je že zavozil na kolodvor in pisana množica potnikov se je vsula iz vagonov. Na peronu nas je pozdravljali minister dr. Kukovec s številno kolonijo beograjskih Slovencev. Veselega pozdravljanja prijateljev in znancev kar ni hotelo biti konec. Obenem pa so nas že delili v posamezne skupine radi prenočišč. Nas Mariborčane so poslali k »Srbskemu kralju«, velikemu novemu hotelu, ki leži vrh Beograda blizu parku Kalimegdana. Izkušeni prof. Voglar je svetloval, da se vsedemo v voz, ako hočemo pravočasno priti do — praznih sob. Glavno smo torej vedeli, selaj pa hajd za ciljem.

Ko smo se prerili iz kolodvora, smo stali pred pravcatim mravljiščem. Ljudstva kakor na najživahnejšem sejmu,

kričanje sem in tja, kot sem ga slišal samo še v tržaški luki, vmes pa so žvižgali vozovi, tramvaji, ročni voziki, nosači ... tako da sploh ni bilo možno ostati na mestu. A tudi to je imelo svojo dobro stran. Komaj sem se ozrel, dal, že mi je zornila izpred oči dolga vrsta kočijazev. Komaj trije so še stali na sprednji strani kolodvora; ko na smo prihiteli tja, nam je ostal še samo raztrgan in umazan, komaj štiriinšestdesletni žigandek s še holi raztrganimi vozovi. Brez vprašanja smo skočili na voz, ciganček je plesnil in ko je voz že odskakoval po kamenju, se je cigan še previdno obrnil, pokazal bele zobe in z vsa skrbnostjo navdaril, da stane voznika vsakega 20 D. Ignotus je komandiral: voz! in odskakovali smo narne na grobem kamenju, da je voz kar po zraku žvižgal, cigan je kričal, ozmerjal vsakogar, ki se mu ni že oddaleč oglasil, tudi tramvaji ni prizanesel in ne konduktierem, samo policiste je podelal nekoliko bolj spoštljivo. Jaz sem hotel odletati mesto in tu in tam vprašati, kie smo, moral na sem uporabil vsa energija, da sem se z obema rokama zgrabil na voz. Končno smo zastali, plačali 60 dinarjev za voznjko 10 minut, za nami so pripeljali še ostali gostje in cigan, ki je odšel na nastojali, a prišel prvi, je s ponosom spravil dinarje v žep, ki je bil edini cel, kar je zakrivalo njegovo telo. Se enkrat se

je zarežal s svojimi belimi zobmi, udaril po konjih in že ga ni bilo.

To je bil prvi vtis v Beogradu, ki pa mi je bil prav prijeten in še danes se rad spominjam prefriganege ciganka, čerav nam je za 15 dinarjev več računil, kot drugi vozniki. Znatil je trehal V hotelu nas je že čakal tajnik Demokratskega kluba, ki je razporedil naročene sobe. V hotelu nas je presenetila snažnost, kate a baje ni doma na Balkanu. — Jaz pa se o tem nisem prepričal. V sobe so nas peljale sobarice, ki so se mi zdele takoi nekako domače in res so bile Slovenke. Puzneje so mi pravili, da je v Beogradu nebroj slovenske služinčadi, posebno po hotelih, ker Srbkinje ne gredo služiti.

Ker smo že med potom zauptrkovali, smo se v hotelu samo umili in nato hiteli na ulice. Prav nič nismo čutili zaspianosti, premočni so bili novi vtisi, ki smo jih dobivali korak za korakom. Nisem mogel verjeti svojim očem, da sem res v Beogradu, ki so ga vendar Nemci, Avstrijci in Madžari do tal opustošili. Hotel sem videti ruševine, lame, ki so jih izkonale granate, bombe in kanoni, pa o vsem tem na prvi pogled ni bilo skoro niti sledu. Lega mesta me precej spominja na najlepše mesto, ki sem ga doslej videl, na zlato Pravo. Oh vznosju Donava in Sava, mesto samo pa se polagoma dviga v hribček, ki končuje na eni

strani v Kalimegdanu in na vrhu s trdnjavo, kateri pa se še danes pozna vojna. Skoro vsa je razbita, posebno zunanje obidje, samo notranje zgradbe so še dokaj dobro ohranjene. Drugi dan popoldne me je povedel svak, gardni potporučnik, v to trdnjavo, kamor sicer civilisti ne smejo vstopiti. Po Kalimegdanu je rumenelo listje, tu in tam sta se kljub mrzlemu vetru privijala on in ona, na igrišču pa so se zabavale kuharice, pestunje in vojaki pri kolodvoru, v gugalnicah, streliščih, kakor v ljubljanskem Tivoliju. Ljudstvo ima pač končno povsod iste težnje in tudi iste zabave. Prijetno in čisto domače se mi je zdelo tamkaj, samo številna drevesa z odtrganimi vrhovi so zrla mrko na nas, češ, kako hitro pozabljate vi ljudje, koliko tisoč in tisoč krogelj je še pred nedavnim švigalo tod mimo in ugašalo življenje vam ljudem in nam rastlinam.

Bilo mi je skoro drago, da smo prestopili v trdnjavo. Tam vsaj ni kličlo novo življenje na ranah starega. Ogromno notranje zidovje, deloma iz rimskih in turških časov, je ostalo še skoro nepokvarjeno. Potporučnik nam je razlagal razvoj raznih obdobij zunanje in notranje obrambe, ki ga je še opaziti na zidovju, pa je menda opazil, da z Ignotusom za to umetnost nimava mnogo smisla ter je zato kmalu preskočil drugam. Pokazal nama je vrata v temue luknje med ogromnim zidov-

mentov. Celu za domoljubne in človeko-
 ljubne namene se ne smejo devati na po-
 štne pošiljke vinjete, ne da bi poštna u-
 prava to posebej dovolila. Zato razglaš-
 a mo prizadetemu občinstvu, da pošte ne
 bodo odpravljale korespondence, ki bode
 imela vinjete kakršnebo vsebine. Če pa
 bodo pošte navzlic temu dobile med po-
 štno stvarino pošiljke s takimi vinjetami,
 imajo nalogo, da se pošiljke zaplenijo.

— **Krajevo darilo** Ni. Vel. kralji
 Aleksander je postal gđc Alji Sorljevi.
 hterki g. notarja Iva Sorlija v Rogatecu,
 ki ga je lani o priliki njegovega poseta
 v Sloveniji pozdravila v imenu neodre-
 senih bratov in sestra, fotografirajo s svo-
 jeročnim podpisom. V kraljevem imenu
 je izročil gđni Sorljevi sliko g. namest-
 nika ministra Ivan Hribar.

— **Prilog dr. Velizaria Janko-
 viča v Ljubljano.** G. dr. Velizar Janko-
 vič, minister na razpoložanju je izjavil,
 da njegov prihod v Ljubljano nima po-
 litičnega značaja, kakor so pisali neka-
 teri ljubljanski listi. G. Jankovič je pri-
 šel v Ljubljano kot član Monopolne
 uprave radi monopolskih poslov in je
 pri tej priliki seveda tudi konferiral s
 svojimi somišljeniki narodne radikalne
 stranke.

— **Za pesnika Josipa Stritarja**
 Uredništvo „Slov. Naroda“ je poslalo
 ravnateljstvo in uradništvo tržaške po-
 družnice „Ljubljanske kreditne banke“
 znesek 100.000 avstr. kron, v osto, ka-
 tero so nabrali za božičnico pesniku
 Josipu Stritarju. Profesor Josip Stritar
 živi v veliki bedi, zato je hvalevredno
 da se ga spominjamo predvsem z daril.

— **Rudarska šola v Celju.** Minister
 za šume in rude je imenoval Andreja
 Lorkarja za kontraktnega profesorja pri
 upravi rudarske šole v Celju.

**Zveza trgovskih gremijev in zadrug o-
 pozarja vse pripadnike trgovskega stanu,**
 kakor tudi vse komercialno uradništvo
 industrijskih podjetij in denarnih zavodov,
 da se je trgovsko bolniško in podporno
 društvo v Ljubljani preosnovalo v smislu
 zavarovanja nastavlencev zo-
 per bolezni in nezgode, ki jo je izdalo mi-
 nistrstvo za socialno politiko in je bila
 objavljena v Uradnem listu št. 183 dne 17.
 nov. 1921. S to izpremembo pravil spreje-
 ma sedaj trgovsko bolniško društvo moš-
 ke in ženske trgovske nastavljence, urad-
 nike in uradnice, brez ozira na starost in
 na zdravstveno stanje. Pogoji zavarova-
 nja pri omenjenem društvu so mnogo u-
 godnejši in ugodnosti, ki jih nudi društvo
 za slučaj bolezni in nezgode svojim zava-
 rovacem, kakor tudi njih rodbinskim
 članom so mnogo večje, kakor pri okraj-
 nih bolniških blagajnah. Normalni prispe-
 vek se je za rednega člana določil na 18
 dinarjev mesečno, od katerega prispevka
 plača delodajalec 1 tretino in delodajalec
 2 tretini. Za učence in praktikante znaša
 mesečni prispevek 3 dinarje in celotni pris-
 pevek za podporni fond 10 dinarjev. —
 Vsi delci tega vabi Zveza gremijev vse pri-
 padnike trgovskega stanu, posebno pa
 uradništvo denarnih zavodov in trgov-
 skih družb, da pristopa v čim večji meri h
 trgovskemu bolniškemu društvu v Lju-

jem, ki so služile včasih za ječe, pa
 baje hranijo v njih državne drago-
 cenosti.

Po dvorišču so se senčili vojaki in
 lepo mirno kramljali, nežno popevali,
 drugi so se zopet otroško igrali ali se
 šetali na obronkih zidovja in gledali v
 daljino, kjer so morda njih oči iskale
 domovje. Nehote smo morali zastati in
 se zamisliti v te nežne in vendar tako
 moške, junaške srbske duše... Stopi-
 li smo na najvišje mesto, odkoder
 se je nutil veličasten pogled po Donavi
 in Savi, ki se zlivata ravno pod trd-
 njavo. Trije mogočni toki na vsako
 stran, ki se vijejo v ravnini med polji
 in širinimi gozdovi sanjavih vrb, v ozadju
 Beograd, nasproti Zemun, na desno za
 polji neko veliko selo, iz daljave se
 svetlika Pančevo, proti jugu vstajajo
 srbske gore in v vsi to pesem harmonije
 je bilo solnce in žarki so se igrali z
 valovi in valjčki, da nam je jemalo vid.
 Ljudje so hiteli v to bajno naravo, ki
 je še lepša na večer, ko zajame mrak
 vodovje in se upre tisoče beograjskih
 lučic v mogočni reki, ki oklepata to od-
 mrtvih vstajajoče mesto.

(Dalje prih.)

bljani, katerega območje obsega celo
 Slovenijo.

— **Tvornica keksov in prepečencev**
V. Bizjak & drug v Rogški Slatini je
 odlikovana z nazivom: Kraljevi dvorni
 dobavitelj. V kolikor nam je znano, je to
 prva slovenska tvornica, ki je prejela ta
 odličen naslov. 1921.

— **Nov priročen pristojbenik** izide te-
 kom decembra in bo obsegal na preko
 200 straneh v sistematični, abecedno ure-
 jeni razpredelbi vse pristojbine v smislu
 novega, sedaj od zakonodajnega odbora
 narodne skupštine odobrenega začasnega
 pristojbinskega zakona, kakor tudi vse
 sodne in poštno pristojbine. Upoštevane
 so pa tudi še prejšnje, vsled posebnih za-
 konov in odredb veljavne pristojbine in
 olajšave. Knjiga stane broširana 10 din.,
 kot priporočena tiskovina 11.50 din. ter
 je jako praktična in neobhodno potrebna
 za vse pisarne, urade, trgovce in priva-
 tničke, ki imajo posla z oblastmi. Radi o-
 mejene naklade, jo je naročiti takoj pri
 izdajatelju: dr. Ivan Černetu, gosno-
 darska pisarna Ljubljana. Pri naročilih
 nad 100 izvodov 10 odst., nad 500 izvo-
 dov 20 odst. popust. Denar je vpslati ob
 naročilu ali pa nakazati na čekovni rač-
 un št. 368. 1727

Mariborske vesti.

Maribor 29. novembra 1921

m Mariborski Nemci se pritožujejo. V
 Novem Sadu izhajajoči list »Deutsches
 Volksblatt« je postal glasilo vseh jugoslo-
 venskih Nemcev. Tudi mariborski Nemci
 so se zatekli pod okrilje tega lista, da v
 njem izlivajo svoje »upravičene« pritožbe,
 o katerih v Mariboru sploh ni — slišati.
 V zadnji številki se nek nemški Maribor-
 čan pritožuje zaradi razpusta »Marburger
 Schutzenvereina« ter končuje z beseda-
 mi: V našem obmejnem mestu je za nas
 Nemce hudo. Povsod samo policija in pri-
 tisk deželne vlade. Radi tega pa tudi pre-
 množni nemški meščani segajo po potni-
 ški palici in bivši lepi Maribor se bo po-
 greznil v čisto navadno proletarsko vas.
 — Vprašamo pa tega gospoda, ali ne uživa-
 vajo Nemci, pri nas, posebno pa še v Ma-
 riboru pod sedanjo vlado iste in še mnogo,
 veliko več pravic kakor smo jih uživali mi
 Slovenci pred preobratom pod nemškimi
 režimom? Kako se godi Slovincem na
 Koroškem? Če bi veljalo pri nas veslo
 zob za zob, bi že davno ne smelo biti nič
 v Mariboru a benega Nemca. Koroški
 Slovincem Nemci požigajo domove jih
 povsod preganjajo in trpinčijo. Kateremu
 Nemcu se je že pri nas zažgal dom? Pre-
 malo je pri nas trdih rok, in železnih me-
 tel, da bi imeli vzrok, se nad nami prito-
 ževati. Vsem onim Nemcem pa, ki segajo
 po potniški palici, želimo srečno pot! Ni-
 kjer jih ne homo pogrešali.

m Olepševalno društvo za Maribor bo
 začelo po 1. decembru nabirati prostov-
 oljne prispevke za nujno napravo na-
 daljnih potrebnih olepševalnih del po me-
 stu. V to svrhu je naredilo nabiralne pole-
 s to-le prošnje:

»Teško je prositi, pa včasih je treba,
 nasad za nasadom zamre, prežeba,
 in dviga proseče zmzrle roke:
 zatorej odprite v pomoč mo srce.
 Spomladi dobrote bo vračal,
 in s cvetjem duhtečim odplačal.
 A društvo olepševalno zgradilo,
 še drugih bo v mestu leno!
 zato pa naproša gotovih obilo
 od vsakega blagih dohrot.
 Ko prošnje to v javnost izroča,
 meščanom iskreno se priporoča.

Odbor.

Nabrali bodo odborniki in odbornice
 olepševalnega društva. Toplo priporo-
 čamo!

m Gott bewahre, wir sind Deutsche!
 Te dni je prišel v gostilno Möschu v Stol-
 ni ulici neki gospod ter se upravičeno
 zgražal nad samonemškimi jedilnimi listi.
 Vražal je tudi natakario zakaj nimajo
 slovenskih jedilnih listov, ta pa mu je
 odgovorila: »Gott bewahre, wir sind
 Deutsche! Če bi le tudi naši ljudje rekli
 pred to gostilno: »Gott bewahre, wir sind
 Slovenen!«

m Drsanje po ulicah. Po nekaterih uli-
 cah, posebno po trotoarjih se te dni drsa
 vse polno nerazsodne mladine ter tako
 izgledil tla, da ni varno hoditi, jako je ne-
 varno to za starejše ljudi. Dogodilo se je
 vsled tega tudi že par manjših nesreč.
 Radi tega opozarjamo meroštaine činitelje
 da prepovejo drsanje po ulicah in troto-
 arjih, varnostna straža pa naj skrbi, da se
 bo odredba tudi izpolnjevala.

m Izpred sodišča. (Pirc contra dr. Rav-
 nik) Kazenska razprava med novinarjem
 g. Pircem in dr. Ravnikom v pondeljek
 zopet ni končala. G. Pirc je v 1 in pol ur-
 nem govoru nadaljeval svoja izvajanja,
 predložil sodni listine iz svojega delo-
 vana celo »Dolenjca« ter je prišlo med
 njim in dr. Ravnikom branteljem dr.
 Kraševcem ponovno do burnih dramatič-
 nih scen, katere je opazovalo zopet mno-
 gobrojno občinstvo. Sodnik Kramar pa je
 vodil razpravo s stoječim mirom ter jo
 končno zopet preložil, da se zaslišijo ne-
 katere predlagane priče. Ker je ena priča
 v Ljubljani, pravda najbrž še letos ne bo
 končana. Dr. Ravniku se je naložilo,
 predložiti do tedaj takozvano »zeleno
 brošuro«. Kot priče pa so predlagani tudi
 ljubljanski škof dr. Bonaventura Jexlič,
 prelat Kalan, general Maister, žurnalist
 dr. L. Lenard v Beogradu, podžupan Rog-
 glič, vodja mariborske požarne brigade,
 komik »Narodnega gledališča g. Poyhe«,
 in administrator »Jugoslovenskega infor-
 matora« g. Svagelj in še razne druge o-
 sebnosti iz mariborske javnosti. Ni pa še
 odločeno, katere priče bo sodnik dopustil.
 V tiskari in ponovni polzkusi, razjanteni
 straniki poravnati, so se izjalovili.

m Tiskarski škrat nam je zopet naga-
 jal v nedeljski številki. V notici: »Za Jug-
 osl. Matico so darovali« je napravil iz
 500 K, daroval g. dr. Lipold iz kazenske
 zadeve, 50 K. Nadalje se mora v isti notici
 glasiti: neimenovan razred 168. K, II. de-
 kliška meščanska šola 102.20 K (ne ne-
 imenovan razred II. dek. moš. šole.)

m Občinstvo se obvešča, da so v četrtek,
 na državni praznik, brivnice odprte.

m Podružnica Jugosl. v. Matice v
 Mariboru naznanja ravnateljstvom red-
 nih in meščanskih šol, da se vsled teh-
 ničnih ovir ne vrši nameravano preda-
 vanje o zasedenem ozemlju s srioptič-
 nimi slikami dne 1. dec. t. l., kakor je
 bilo nameravano, ampak nekaj dni o-
 zneje, ker se bo pravočasno obvestilo.

m Trgovski gremij naznanja, da so
 v četrtek, dne 1. dec. t. l. trgovine od-
 prte.

m Prireditelj Jugoslov. Matice v
 spomin »R. posla« v N.r. gledališču bo
 dan 1. dec. t. l. Jugoslov. Matica
 vbi vsi Slovence in Jugoslovence k ude-
 ležbi. Sored bo zelo bogat in razno-
 vrsten. Sideluje vojaška godba, pevski
 zbor Matice, solisti in solistice gleda-
 lišča ter naši najboljši gledališki igralci
 kot deklamatorji. Čisti dobiček je na-
 menjen Jugoslovenski Matici.

m Za mariborske reveže je daroval
 neimenovani v toke g. župana znatni
 znesek 20.000 K kot božičnico za nabavo
 kuriva, za koji velikodušni dar se mest-
 na občina iskreno zahvaljuje.

m Prijava tujih državljanov. Opozar-
 jamo še enkrat: Vsled naredbe ministr-
 stva za notranje zadeve, odreja pol. ko-
 misarijat v Mariboru, da se imajo v teku
 8 dni prijaviti vsi v Mariboru bivajoči tuj
 državljanji. Pismene prijave morajo vse-
 bovati za vsako polnoletno, oziroma tukaj
 samostojno bivajočo osebo nastopne po-
 datke: 1. Priimek in ime. 2. Poklic. 3. Stan-
 novališče. 4. Kraj in leto rojstva. 5. Pri-
 stojna občina, okraj in država. 6. Navedbe
 če je optiral za našo državo in v tem slu-
 čaju je predložiti tozadevno potrdilo. 7.
 Prošnji je priložiti tudi potni list, če pa
 istega stranka nima, pa kak drugi osebni
 dokument. 8. Navedbe žene in otrok, ki
 žive s prijavljenim v mariborskem policijs-
 kem okolišču. Po sprejemu prošnji bo po-
 licijski komisarijat izstavil prijavljenim le-
 gitimacije za bivanje v naši kraljevini in
 jim vrnil priloge prošnji. Prošnje se imajo
 vlagati pri policijskem komisarijatu na
 Slomškovem trgu št. 1. pt. v sobi št. 3.
 Proti onim tujcem, ki se ne bodo prijavili
 se bode po predpisih postopalo.

m Aretiran vagabuud. Tukajšnja
 policija je aretirala večeraj postopača
 Janeza Pletovskega iz Gruzove, ker je
 »adlegoval« po ulicah ljudi z beratenjem
 ter utradl noleg tega iz nekoga stano-
 vanja v Wolfovi ulici tudi par spodnjih
 plač.

m Tatvina. Večeraj donoldne je do-
 lej še neznan tat odnesel iz trgovine
 Bülfeld v Gosposki ulici omet 33 m
 tatna, vredn. 4000 K.

m Argentinski agent. Pred nekaj dnevi
 se je pojavil v Mariboru neki 32letni Vi-
 ljem Göbl, ki je pričel nabirati mlade ljudi
 ter jih nagovarjati za izselitev v Argen-

tinaja o kateri jim je pripovedoval, kakor o
 deveti deželi. Posrečilo se mu je res pri-
 dobiti nekaj nerazsodnih mladeničev, s ka-
 terimi se je potem sestal v nekem Scher-
 baumovem hlevu ter izvabil iz njih po
 pretvezo, da rabi denar za nabavo potnih
 listov, po 100 do 200 dinarjev. O tem je
 bila obveščena sedaj policija, ki je odred-
 la, da se moža aretira kot sleparja. Göbl
 pa je to menda štutil ter še pravočasno iz-
 ginil. Baje je opeharil Göbl več lahkover-
 nežev tudi v Zemunu in Celju.

m Radi razgrajanja sta bila sinoči
 aretirana zopet dva pijana ponočnjaka
 ter kaznovana s policijskim zaporom.

m Večika kavarna. Danes zvečer kon-
 cert prvovrstne salonske godbe profesor-
 rja Kubička. 1253

m Kavarna Central. Danes koncert sa-
 lonskega orkestra Perc-Comelli, začetek
 ob 8. uri. 1753

Narodno gledališče.

Repertoar:

Sreda, 30.: Cehov »Striček Vanja«,
 otvoritvena predstava v gledališču.

Četrtek, 1.: Narodni praznik, Razno-
 vrsten spored. Iven abon. V korist Ju-
 goslovenske Matice.

Sobota, 3.: Knoblauch »Faun«. Ab. A.

Nedelja, 4.: Nušič »Svet«. Delavska
 predstava.

iz gledališke pisarne. Radi obole-
 losti nekaterih članov se ne more vršiti
 otvoritev s prvotno nameravano Cankar-
 jevo komedijo: »Za narodov blagor«,
 temveč se vrstijo Cehova: »Striček
 Vanja«. Namesto obolelega g. Sverla
 igra vloga A. Trova v »Stričku Vanji«
 g. Skrbinšek.

**Dramatična šola Narodnega gleda-
 lišča.** Pout dramatične šole se vrši v
 petek, dne 2. decembra točno ob 19. uri.

Kultura in umetnost

x Glasbena Matica. Pevska šola za
 otroke. Ker sta četrta 1. in 8. decembra
 šole prista dneva, se vrši pouk vsako-
 krat v torek, t. j. 29. novembra in 6. de-
 cembra, od 15. do 16. ure (učiteljske,
 pritičje levo). To na znanje tistim stran-
 kam, ki so otroke dale vpisati, pa jih
 še doslej niso pristali k pouku.

**x Pevsko društvo »Smetana« v Jugo-
 slaviji.** Znamenito praško pevsko društvo
 »Smetana« bo pričetkom prihodnjega leta
 napravilo turneo po Jugoslaviji. Po do-
 sedanjem programu načrtu bo prire-
 dilo koncerte v Mariboru, Ljubljani, Za-
 grebu, Beogradu, Sarajevu in Soltu.

x Cankarjeve razglednice. Z tretjo
 obletnico smrti Ivana Cankarja je izdala
 SDJZ »Svoboda« dve vrsti razglednic s
 sliko Ivana Cankarja po portretni studiji
 g. akademičnega slikarja Franca Pod-
 rekarja. Pr. svezna razglednica velja dve
 »roni in je del čistega dobička namenjen
 za Cankarjev spomenik. Zato posegajte
 prido po razglednicah.

Sokolstvo.

o Telovadba članic mariborskega
 Sokola se vrši danes, v sredo dne 30.
 novembra ob 19. uri v državni realki.
 Zdravo!

o 1. december, praznik ujedinenja
 našega naroda pod žezlo Karagorgie-
 vičev, pr. slavi »Sokolstvo« v Ma-
 riboru« s s. omi s. omi večerom v četrtek.
 Začetek prireditve ob 20. uri. Lokal:
 mala dvorana v Narodnem domu. Ob-
 enem pozdravi mariborski »Sokol« tedaj
 udeležence župnega vadteljskega tečaja.
 O tej priliki predava br. dr. Pivko o
 Havličku-Brovcu em, da se tudi njego-
 vem s. omi oddolžimo. Vse članstvo
 kakor tudi prijatelje Sokolstva vabi k
 mnogostevilni udeležbi odbor.

o Sokolsko društvo v Guštanju pri-
 redi v prostoro orkestra ujedinenja dne
 1. decembra ob 19. uri telovadno akade-
 mijo, h kateri vabi sokolsko čuteče ob-
 činstvo.

Kino.

Me tni kino. Danovi mrtveca', drama
 v 4 actih se predvaja v torek, sredo in čet-
 rtek poleg veseloiqie »Dan veselja«.

OSKAR WILDE:

Pahljača Lady Windermereve.

(Drama v štirih dejanjih.)

Prevel: Radoj Rehner.

(Dalje).

Lord Avgust: Ne, res, res?
 Cecil Graham: (tihó) Da, tu je njena pahljača (pokaže na pahljačo).
 Lord Avgust: (urohotaje se) Imenitno, imenitno!
 Lord Windermere: Sedaj pa moram res iti, Lord Darlington. Škoda, da tako kmalu zapustite Anglijo. Obiščite nas, ko se vrnete. Veselilo naju bo oba, mene in mojo ženo.
 Lord Darlington: Bojim se, da me ne bo tako zlepa nazaj. Lahko noč!
 Cecil Graham: Artur!
 Lord Windermere: Kaj hočeš?
 Cecil Graham: Nekaj ti moram še povedati. Ne, sem poidil.
 Lord Windermere: Nimam časa — iti moram.
 Cecil Graham: Toda poveri ti nekaj posebnega, kar te bo zelo zanimalo.

Lord Windermere: To je gotovo zopet kaka tvoja nova šala, Cecil!
 Cecil Graham: Ne, resnično —
 Lord Avgust: (gre proti Lordu Windermereu) Moj ljubi, ti še ne smeš oditi. S teboj moram še o marsičem govoriti — Cecil pa ti bo nekaj pokazal.
 Lord Windermere: (gre k Cecilu) No, kaj je torej?
 Cecil Graham: Darlington ima neko žensko tu v stanovanju. Zabavno, kaj? (Pavza).
 Lord Windermere: Moj Bog! (zgrabi pahljačo — Dumby vstane).
 Cecil Graham: Kaj ti je?
 Lord Windermere: Lord Darlington!
 Lord Darlington: (se ozre) Da.
 Lord Windermere: Kako je prišla pahljača moje žene v vaše stanovanje? Pusti me, Cecil — ne dotikaj se me!
 Lord Darlington: Pahljača vaše žene?
 Lord Windermere: Da, tu je!
 Lord Darlington: (gre k njemu) Tega ne vem.
 Lord Windermere: Morate vedeti! Zahtevam pojasnila (Cecilu Grahamu). Ne drži me, norec!
 Lord Darlington: (sam zase) Ona je torej tu!
 Lord Windermere: Govorite, gospodi! Kako je prišla pahljača moje žene sem? Odgovorite mi! Preiskal bom stanovanje in če najdem mojo ženo tu, potem — (s kretujo).

Lord Darlington: Mojega stanovanja ne boste preiskali. — Te pravice nimate! Prepovem vam!
 Lord Windermere: Sufi! Te sobe ne zapustim poprej, predno ne preiščem vsak kotiček! Kaj se premika tam, za zastorom? (hoče k zastoru).
 Ms. Erylne: (vstopi od desne) Lord Windermere!
 Lord Windermere: Mrs. Erylne (vsi prepadejo Lady Windermere stopi iz za zastora ter smukne neopaženo iz sobe).
 Mrs. Erylne: Bojim se, da sem vzela, ko sem zapustila vašo hišo, pomotoma pahljačo vaše žene, mesto svoje. Zelo mi je žal (mu vzame pahljačo). Lord Windermere jo pogleda zaničljivo, Lord Darlington pa koleba med začudenjem in jezo. Lord Avgust se ozre v stran ostali pa se spogledajo s pomembnim nasmehom).
 Zastor pade.

(Dalje prihodnjik.)

Podpirajte Jugosloven. Matico!

Glavni urednik: Radoj Rehner.
Odgovorni urednik: Radoj Ozim.

Saldakontista

mlajšo moč, izurjeno v ameriškem knjigovodstvu, se kaže za neko mariborsko in dolijsko podjetje. Natančne ponudbe z navedbo jezikovnega in kontornega znanja z referencami in navedbo plačilnih pogojev naj se nasloviijo pod „Perfekt“ na anončno ekspedicijo Gaiser, Maribor. 1915

KORESPONDENTA

arnega stenografa in strojepista, zmožnega slovenščine, nemščine in eventualno tudi srbsko-hrvatiščine, se kaže za mariborsko industrijsko podjetje za 1. ali 15. januarja. Samostojno napisane ponudbe z navedbo sedanjega službovanja, referencami in navedbo plačilnih pogojev naj se nasloviijo na anončno ekspedicijo Gaiser pod „Nameščenje“. 1916

Mostna tehcnica

Schember-fabrikat, 4000 kg, se prodaja v nepokvarjenem stanju. Natančneje se izve pri Maksu Heinrich v Čakovcu. 1917

Podpirajte slovenske tvrdke!

TRGOVINA

emajlove, steklene, porcelanaste in majolične posode, se priporočajo p. n. občinstvu.
NA DROBNO! 1797 10-6 NA DEBELO!
ALBERT VICEL, Maribor, Glavni trg 5.

Razglas

o prodaji državnih žrebet.

Pozivato se vsi zainteresirani konizirajci, da pridejo dne 6. decembra 1921 ob 9 uri predpoldne k komandi 4. taktičnega artilerijskega polka v Mariboru, Tržaška cesta, kjer se bodo prodajali dražbenim potomi 20 državnih žrebet starih do 6 mesecev.
Prodaja se bo izvršila po-amezno najboljšemu ponudniku proti gotovemu plačilu. 19.8 2-1

Singer Singer Singer Singer

Velika pobujitev iz Amerike dospeta. Dobri so samo naši podružnici!
Singer šiv. stroji Bourne & Co. Newyork
podružnica Maribor, začasno Dravska ulica 10.
Ugodni plačilni pogoji na obroke.

Petek 2.:

Gostovanje opernega baritonista V. Stamcarja
Velika kavarna 1929 3-1
Operni večer

Kupujem stare kovine
kakovosti
kakovosti kakor stari baker, med, svinec, cink, bron in antimon
v vsaki količini.
V-e nadaljne po dogovoru. — Ponudbe na Miloš Zagorac, kotlar
Zagreb, Illica št. 170
Zahtevajte cenik kotlov za kupačniko. 1872

Pozor!

Priporočam vsem velece- njenim trgovcem in odje- malcem prvovrstno blago za Miklavževo
medenjake vseh vrst, pe- civa, božične sveče, bele in barvane, kakor tudi razne druge sveče po star- rib nizkih cenah. Zahte- vajte cenike! 1612
FRAN CVILAK
Slov. Bistrica.

Pristopajte k Jugoslovenski Matici.

malja oznanila.
 Soliden gospod išče službe kot namerni sluga ali kaj sličnega. Predstavi se lahko osebnost. Naslov se izve v upravi. 1925
 Dama srednje starosti, izurjena kuharica in šivilja, z dobrimi spretnostmi, želi službe kot gospodinja ali v pomoč gospodinjici. Pismene ponudbe se prosijo pod naslovom „Jugoslovenska“ post. letišče — maribor ob Pesnici. 1931 2-1
 Čevljarški mojster prav ume- ni delovanje zgozornih strojev za čevlje, Viktor Šenk, Linhartova ulica 12. 1928
 Mladenič, ki ima 1.000.000 K premoženja, želi znati koga spoščitno in pe znanost v svr- ho ženitve. Le take, ki imajo kakor trgovin ali posestvo, se prošijo, naj pošljejo pouku še na upravo lista pod „Zobitev“. 1929
 2 solidna gospoda iščeta 2 me- diram sodel. če mog. če z- hrajo Cena postranska stvar. Ponudbe: „Snaga“ — uprav- ništvo Labor. 1919 2-1
 Za 28 K dnevno se sprejmejo gos. odje in gos. spodične na hra- no. Koruška cesta 18 (na dvo- ršču) 1923 3-1
 Prodajo se eno- in dvoipre/ ne- sahi. Volker, Keršičeva ul. 1. 1927
 Kupi se takoj pi- salni stroj, pi- salna niža, z lečo blagovna. Naslov v upravnistvu. 1924
 Postrežnica za par ur pred- poldne, se išče. Plača po do- govoru. Naslov v upravnistvu.
 Divan, štedilnik in razno drugo se čisto prodaja. Naslov v uprav- ništvu.
 Brivnica Frana Novaka na Aleksandrovi cesti št. 2. se priporoča. 391

Torek! VELIKA KAVARNA 29. nov.!

ELITNI KONCERT.

Pomnoženi orkester g. prof. Kubiček-a
Dirigira g. Kaplanek.

PROGRAM:

Mendelssohn: Svatbens korčnica iz „Son krova noči“.
 Dvorák: Slovanski ples št. 19
 Bizet: Serenada iz baleta „Milioner barškinov“.
 Čikovski: Andante iz 5. simf. nje K mal.
 Berst: Scé e de Ballet, solo na godih, J. Kubiček.
 Don zelti: „Luccia di Lammermoor“, fantazija.
 Brahms: Ogrski ples št. 8.
 Dvorák: Slovanski ples št. 1.
 Balé: Overtura „Ciganka“. 1929
 Brahms: Ogrski ples št. 5.
 Dvorák: Slovanski ples št. 8.
 Zajc: Overtura „Carovnica iz Boissy“

Petek! Gostovanje g. V. Stamcarja, 2. dec.!
opernega pevca mar. Nar. gledališa.
OPERNI VEČER!

MARIBOR-LJUTOMER!

Zamenjam takoj svoje lepo, veliko stanovanje v Ljutomeru s stanovanjem najmanj 3 velikih sob v Mariboru. Dovoljenje stanovanjskega urada Maribor potrebno. Naslov v poravi „Tabora“. 1920 3-1

Kelc Jakob, Maribor

Stolna ulica.
Krojaški atelje za gospode, dame in uniforme.
Točna postrežba! 1798 10-6 Solidna cena!

Medić, Rakove & Zankl d. z o. z. Ljubljana

Tovarna kemičnih in rudn. barv ter lakov.
Centrala: Ljubljana. ■■■ Skladišče: Novisad.
Brzojav: Meraki Ljubljana. ■■■ Telefon 64. ■■■

Gosposka ul. Podružnica Maribor. Šolska ulica

Emajlni laki. Pravi firnež. Barva za pode.
Priznana najboljša in zanesljiva kakovost: barve za obleke, vse vrste barv, suhe in oljate, mavce (Cips), mastenec (Feder- weis), strojno olje, karbolinaj, steklarski in mizarški lep, pleskarski, slikarski in mizarški čopiči, kakor tudi drugi v- to široko spadajoči predmeti. 1337
„MERAKL“-lak za pode. „MERAKL“-linoleum lak za pode. „MERAKL“-emajlni lak. „MERAKL“-brunoline.
Ceniki se začasno ne razpošiljajo!